

Pestprotocol obsSprinkels

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken.

Het pestprotocol hebben wij opgesteld met als doel:

"Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen."

Door op een positieve manier regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Een pestprotocol alleen, is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Hier zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

1. Pesten moet als een **probleem** worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep).
2. De school moet proberen om het pestprobleem te **voorkomen**. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna **met** hen regels worden vastgesteld.
3. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen **signaleren** en vervolgens **duidelijk stelling nemen**.
5. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, beschikt de school over een **directe aanpak**.
6. Wanneer de aanpak van het probleem niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een **vertrouwenspersoon en/of schoolmaatschappelijk werk** nodig. De vertrouwenspersoon en/of schoolmaatschappelijk werk kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Hoofdstuk 1: Er wordt gepest. Daar gaan wij iets aan doen.

Pesten komt (helaas) op iedere school voor, ook bij ons. Wij erkennen dat er gepest wordt, maar willen het pesten terugdringen.

- De piek van het pesten ligt tussen de 10 en 14 jaar, maar ook in de lagere groepen wordt er gepest.
- Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pesten. Het is een onderwerp dat regelmatig aan de orde komt, zodat ook preventief gewerkt wordt.

Het verschil tussen pesten en plagen:

Plagen:	Pesten:
• De kinderen zijn aan elkaar gewaagd • Het is een spelletje, lolletje • Er is geen verliezer, winnaar • Het gebeurt bij iedereen	• Er wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een bedreigende manier • Er wordt gescholden, geslagen, geschopt, geroddeld, bedreigd, vernield, gestolen, buiten gesloten enz. • De pester misbruikt zijn macht • Vaak is er een groepje kinderen dat meedoet met de pester, de meelopers

Hoe willen wij daar mee omgaan:

Wij voorkomen pesten zoveel mogelijk. Wij doen dit door:

- De leerkrachten creëren een veilig klimaat.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar de verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van personeel, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd.
- Leerkrachten nemen duidelijk stelling in tegen dergelijke gedragingen en letten zelf op hun gedrag. Hier wordt een duidelijke, professionele voorbeeldfunctie verwacht.
- In de kringgesprekken komen onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in de groep, aanpak van ruzies etc. aan de orde.
- We geven lessen uit de methode 'Kinderen en hun sociale talenten'.
- Er zijn regels die in alle groepen gelden.

Algemene schoolregels:

- We werken samen waar het kan en waar het mag.
- We zijn zuinig op spullen van ons zelf, van een ander en die van school.
- We werken in een rustige sfeer met afgesproken regels.
- We zorgen ervoor dat iedereen het fijn vindt op school.

- Doe niets bij een ander kind wat je zelf ook niet prettig zou vinden.
- Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
- Niet zomaar klikken. Wel aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
- Vertel de meester of de juf wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
- Blijft de pester doorgaan, dan aan de meester of juf vertellen.
- Word je gepest, praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
- Uitleggen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
- Niet aan de spullen van een ander zitten.
- Luister naar elkaar.
- Beoordeel iemand niet op het uiterlijk.
- Probeer een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we vergeven en vergeten.
- Behandel elkaar ook netjes op internet.

Hoofdstuk 2: Wij willen pesten voorkomen.

We proberen pesten tussen leerlingen te voorkomen door duidelijke afspraken met de leerlingen te maken over meningsverschillen en/of onenigheid en hier over met hun in gesprek te gaan.

Stappenplan bij ruzies:

Stap 1:

Wanneer leerlingen onenigheid met elkaar hebben, proberen ze er eerst zelf uit te komen. Ze geven dit aan door: *Stop hou op, ik vind dit niet fijn.*

Stap 2:

Op het moment dat één van de twee partijen er niet uitkomt, wordt de leerkracht ingeschakeld.

Belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als "klikken", maar als melden.

Stap 3:

De leerkracht brengt de twee partijen bij elkaar voor een gesprek en probeert samen met hen de reden van de onenigheid te analyseren en nieuwe afspraken te maken.

In het geval van herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen wordt er in onderling overleg afspraken gemaakt en een contract opgesteld. Daarnaast worden de ouders van alle betrokkenen ingelicht.

Stap 4:

Met de betrokken leerlingen en de leerkracht(en) vinden er vervolgens wekelijkse gesprekken plaats.

NB:

Buitenstaanders (overblijfskrachten, hulpouders) hebben bij een pestprobleem de verantwoordelijkheid om dit bij de leerkracht aan te kaarten. Iedereen binnen de school die leerlingen begeleidt is immers medeverantwoordelijk voor een veilige sfeer binnenin school.

Een leerling die ziet dat er een ander kind gepest wordt, kan dit ook (anoniem) aangeven bij de leerkracht. Het moet dan wel om pesten gaan en niet om een klein meningsverschil.

Een belangrijke regel is: je mag nergens over klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan is het altijd mogelijk om hulp aan de leerkracht vragen, dat wordt niet gezien als klikken. Vanaf de kleutergroepen starten we hier mee.

Hoofdstuk 3: signaleren

Als pesten desondanks toch optreedt, proberen de leerkrachten dat te signaleren.

Een aantal signalen dat slachtoffers van pesten herkenbaar maken is:

- vaak alleen staan in de pauze
- tijdens de pauze bij de pleinwacht gaan staan
- een spel is "toevallig" steeds net begonnen als hij of zij erbij komt
- vaak alleen met jongere kinderen speelt
- niet naar buiten wil op school
- zuchten, piepen en steunen van andere kinderen, als het betreffende kind een idee oppert, dat wel geaccepteerd zou worden indien een ander kind dat idee aangedragen zou hebben
- veel geroddel in de groep
- als andere kinderen zich negatief uitlaten over familieleden van dat kind
- indien andere kinderen alles maar stom vinden van het betreffende kind, m.b.t. kleding, haardracht, keuze van de rugzak, enz.
- als andere kinderen negatiever reageren op een fout van het kind, dan dat ze doen bij hun gemiddelde klasgenoot
- het kind niet meer naar school wil, of aangeeft zich ziek te voelen
- bepaalde kleren niet meer aan wil hebben naar school, de club, of...
- gauw boos of prikkelbaar is
- niet meer buiten wil spelen en zich opsluit in huis
- indien het kind niet (meer) wordt uitgenodigd op partijtjes van klasgenoten.
- volstrekt doodzwijgen
- mishandelen (geestelijk en lichamelijk)
- bedreigd worden, lichamelijk/ geestelijk mishandeld worden
- nooit de echte naam van een klasgenoot gebruiken, maar een bijnaam

- voortdurend zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- cadeaus eisen of geld afpersen
- het slachtoffer voortdurend de schuld van iets geven
- het slachtoffer uitschelden of ertegen gaan schreeuwen
- briefjes doorgeven

De leerkrachten zijn alert op de manier waarop leerlingen met elkaar omgaan en nemen duidelijk stelling wanneer bepaald gedrag de norm overschrijdt.

Hoofdstuk 4: een directe aanpak

De school beschikt over een aantal aanpakken.

De niet-confronterende methode:

De niet-confronterende methode wordt toegepast als de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten. Het heeft geen zin dit vermoeden aan de groep te vertellen: de leerlingen zullen het ontkennen of de leerkracht trachten te misleiden.

In dit geval brengt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de groep te komen.

Zo'n onderwerp kan zijn:

- een prentenboek, verhaal over pesten
- oorlog en vrede en het gevoel van overwinnaars en overwonnenen
- de schending van mensenrechten of rechten van kinderen
- machtsmisbruik in het algemeen

Daarnaast kan in een les lichamelijke opvoeding de ervaring van het buitengesloten zijn aan de orde komen. Vervolgens kan de leerkracht met de leerlingen praten over buitensluiten in het algemeen, en daarna over buitensluiten in de groep.

De confronterende methode:

De confronterende methode past de leerkracht toe wanneer een leerling voor zijn ogen lichamelijk of geestelijk wordt mishandeld. Als er op zo'n moment **niet** duidelijk stelling wordt genomen, zegt een leerkracht in feite: ga maar door.

Bij deze methode voert de leerkracht, na duidelijk stelling te hebben genomen, een gesprek met de groep over pesten in het algemeen.

Vervolgens spreekt hij met de leerlingen regels af en behandelt hij het onderwerp bijvoorbeeld via een les Nederlands, het vertonen van een videoband, een tekenopdracht of een gesprek over de gevoelens van een gepest kind of de ouders van dit kind.

Hoofdstuk 5: Hulp

5.1 Er is hulp aan de pester nodig.

Pesters zijn fysiek sterker dan hun klasgenoten en zien hen als waardeloos. Ze zijn agressief; neigen tot agressieve reacties in verschillende situaties, hebben een zwakke controle over hun agressie en een positieve houding ten opzichte van geweld. Ze kunnen hun slachtoffers tiranniseren, geld afpersen, klasgenoten opdracht geven het gepeste kind te mishandelen of dat zelf doen. Echte pesters lopen vier keer zoveel risico om later in crimineel gedrag terecht te komen dan andere kinderen.

Hulp kan bestaan uit:

- een corrigerend gesprek
- een probleemoplossend gesprek
- een rollenspel
- een gesprek met de ouders
- een training in sociale vaardigheden
- schorsing of verwijdering.

5.1.1. Het corrigerend gesprek:

Een corrigerend gesprek is kort. De leerkracht vertelt de leerling dat hij geen veiligheid heeft geboden en dat hij hem om die reden moet straffen.

5.1.2. Het probleemoplossende gesprek:

Als dit geen resultaat oplevert, voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de pester om de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen. Dit is nodig om tot de juiste hulp te komen.

5.1.3. Gevoeligheid:

Is de oorzaak enigszins duidelijk, dan probeert de leerkracht vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het gepeste kind uithaalt, te vergroten. Dit kan op verschillende manieren. Door brieven van ouders van gepeste kinderen of van gepeste kinderen zelf te laten lezen, door samen naar videobanden van gesprekken met gepeste kinderen of hun ouders te kijken. Verder kan de leerkracht afspraken maken met de pester over gedragsverandering. Aan het einde van elke week komt de naleving van deze afspraken in een kort gesprek aan de orde.

NB. De leerkracht houdt bij wanneer hij met de pester heeft gesproken en welke afspraken zijn gemaakt. Dossiervorming!

5.1.4. Gesprek met de ouders:

Als ook dit niet leidt tot gedragsverandering, is het tijd om een gesprek met de ouders van de pester aan te gaan.

Het advies is om dit pas te doen, wanneer de voorgaande acties op niets uitlopen.

Kinderen weten vaak niet wat ze andere kinderen aandoen en zijn eenvoudig te beïnvloeden in een goede richting. Maar soms veranderen ze hun gedrag niet en blijven ze een bron van onveiligheid voor klasgenoten. De ouders moet dan - tactisch, maar duidelijk - worden verteld wat hun kind anderen aandoet. Hun medewerking wordt gevraagd om aan het probleem een einde te maken. In dit stadium kunnen ouders niet (meer) ontkennen dat hun kind pest: de school heeft namelijk alle activiteiten **vastgelegd**. Het pestgedrag is ook niet meer als een niemendal af te doen, want de school heeft al het mogelijke gedaan om er een einde te maken.

5.1.5. Sociale vaardigheidstraining:

Als het pestgedrag blijft voortduren, wordt de leerling de sociale vaardigheidstraining aangeboden. Hierbij regelen de ouders zelf hulp van de Toegang of de Ruyterstee om leerlingen een sociale vaardigheidstraining te geven.

5.2 Hulp aan het gepeste kind:

Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op twee manieren reageren: ze worden passief of ze gaan uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd'. En wat is aangeleerd, kan ook weer worden afgeleerd. Een sociale vaardigheidstraining biedt hierbij uitkomst.

Hoofdstuk 6: Adviezen aan ouders en leerkrachten

Adviezen aan ouders van pesters:

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak je kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan je kind.
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport, of activiteit met leeftijdsgenoten.

Adviezen aan ouders van gepeste kinderen:

- Pesten op school kun je het beste direct met de leerkracht bespreken, lukt dit niet, neem dan contact op met de vertrouwenspersoon.
- Is je kind al lange tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees relevante boeken en bekijk samen met je kind videobanden over pesten.

- Als van je van je kind er met niemand over mag praten, steun dan je kind, geef het achtergrondinformatie en maak je kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken. Voordat je dit belooft, is het raadzaam de school te vragen of ze dit probleem ook daadwerkelijk voorzichtig aanpakt.
- Beloon je kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met je kind. Doe dat niet op negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: 'wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?'
- Steun je kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat je kind opschrijven wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij je kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar hierbij geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.

Adviezen aan alle andere ouders

- Neem het probleem serieus: het kan ook jouw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Praat met je kind over school, over de relaties in de groep.
- Geef af en toe informatie over pesten: wie doen het, wat doen zij en waarom?
- Corrigeer je kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Leer je kind voor anderen op te komen.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Het PESTPROTOCOL wordt elke twee jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

De leerkrachten van obsSprinkels onderschrijven gezamenlijk dit PESTPROTOCOL.